

Rozhovor

PAVEL TŮMA:

Změny ve zdanění prodeje firem posouvají ČR k praxi běžné v západních zemích

Zpeněžit podíl v podniku bylo v tuzemsku daňově výhodné, protože dosavadní česká úprava byla v mezinárodním srovnání spíše benevolentní. Při splnění časového testu fyzické osoby z utržených peněz daň z příjmu neplatily. Se zavedením stropu 40 milionů korun pro daňové osvobození se dá očekávat, že odvody státu výrazně vzrostou. „Na trhu se může změna ve zdanění projevit zvýšeným očekáváním stran kupní ceny při transakcích, neboť prodávající budou muset počítat s vyšší daňovou zátěží nad stanovený limit. To může zbrzdit některé prodeje nebo vést ke strukturování transakcí tak, aby byl daňový dopad optimalizován,“ předpovídá Senior Partner poradenské společnosti PKF APOGEO **Pavel Tůma**. Možností daňové optimalizace je vícero. Jednou z nich je například prodej na splátky, kdy lze limit 40 milionů korun využít opakovaně. S novou úpravou se ale pojí i řada zatím nevyjasněných otázek, upozorňuje Pavel Tůma.

Od roku 2025 se podstatně mění zdanění prodeje firem. Dosud měly fyzické osoby možnost osvobodit své příjmy z prodeje podílu ve společnosti po splnění časového testu. V případě cenných papírů byl test tříletý, u jiných druhů podílu pětiletý. Nyní bude platit pro osvobození strop 40 milionů korun. Prodávající si zároveň může daňovou povinnost snížit na základě znaleckého posudku oceňujícího hodnotu prodávané firmy ke konci roku 2024. Můžete přiblížit, jak to bude fungovat v praxi?

Znalecký posudek není dle legislativy nutný, postačí určit tržní hodnotu dle zákona o oceňování majetku. Při prodeji podílu nebo akcií, které nejsou obchodované na burze, se ale bez znalce nebo nezávislého odborníka zpravidla neobejdete. Nová úprava přináší pro fyzické osoby strop osvobození od daně z příjmu ve výši 40 milionů korun za rok. Prodávající může snížit daňový základ o hodnotu ocenění podílu k 31. 12. 2024. V praxi to znamená, že pokud například ocenění podílu k tomuto datu bude činit 160 milionů Kč a podíl se prodá za 400 milionů Kč, osvobození sníží zdanitelnou částku o 10 procent a o tuto část je třeba snížit i započitatelnou hodnotu ocenění. Rozdíl mezi prodejní cenou 400 milionů Kč a upraveným oceněním sníženým o 10 procent, tedy 144 milionů Kč, a osvobozením 40 milionů Kč představuje základ pro výpočet daně 256 milionů Kč. V souvislosti s časovými testy však existuje celá řada výjimek, které mohou přerušit běh testu, proto je třeba před samotným spuštěním projektu prodeje celou věc konzultovat s daňovým poradcem.

Jak bude třeba postupovat v případě prodeje na splátky?

U každé splátky lze uplatnit novou výši osvobození 40 milionů Kč v kombinaci s maximální částí ocenění proti splátce, či lineárně poměrnou část ocenění k poměrné výši splátky. V praxi pak první varianta může vést k lepšímu cash flow v prvních letech oproti letům pozdějším, ale v případě nízkých splátek těsně nad 40 milionů Kč, může dojít i k absolutně vyšší daňové povinnosti, neboť započitatelná část ocenění se může rychle vyčerpat, a to s malou úsporou na daňové povinnosti. Toto by nemělo nastat při poměrném započtení ocenění proti splátkám v každém roce a pravděpodobně bude takový postup vůči Finanční správě i bezpečnější. Vlivem absolutně nižší předpokládané daňové povinnosti při rozložení na splátky primárně z důvodu započtení osvobození 40 milionů Kč v každém roce však bude třeba rozložení na splátky přinejmenším odpovědně ekonomicky zdůvodnit, aby toto ze strany Finanční správy nemohlo být vnímáno jako obcházení daňové povinnosti.

Na webu vaší společnosti zmiňujete, že nová úprava přináší řadu otázek. Například zda rozložení úhrady kupní ceny a opakované využití limitu 40 milionů korun nebude považováno za zneužití zákona. Je na obzoru vyjasnění otázek ze strany státních autorit?

Otázkou mimo jiné je, jak bude Finanční správa vnímat případné darování cenných papírů v rámci příbuzenstva s jejich následným prodejem ze strany některého příbuzného. Zde může být hranice mezi skutečnými ekonomickými motivy a zneužitím daňového práva velmi tenká.

Zatím nikoliv, ale očekávám, že Finanční správa vydá metodické pokyny a případná stanoviska. V současnosti jde o jedno z klíčových témat v diskusi mezi odborníky a státními autoritami. Otázkou také je, jak bude Finanční správa vnímat případné darování cenných papírů v rámci příbuzenstva s jejich následným prodejem ze strany některého příbuzného. Zde může být hranice mezi skutečnými ekonomickými motivy a zneužitím daňového práva velmi tenká.

Které další nejasnosti v nové úpravě považujete za zásadní?

Nejasnosti přetrvávají například v možnosti zohlednění změny faktického stavu korporace mezi 31. prosincem 2024 a skutečným datem prodeje například z důvodu výrazných investic, odštěpení, výplaty podílů na zisku, fúzí či prodeji části aktiv. V této oblasti se již na odborných konferencích a seminářích objevují odlišné názory, lze proto očekávat v blízké době jednání zástupců Komory daňových poradců ČR a finanční správy prostřednictvím koordinačního výboru. S kolegy z daňového oddělení jsme si těchto nevyjasněných situací vědomi a návrhy koordinačního výboru budeme diskutovat.

Hlavním nástrojem pro snížení daně bude zmíněné ocenění firmy. To je disciplína, v níž lze dospět k dost rozdílným cifrám. V mnoha aspektech totiž záleží na pohledu tvůrce posudku. Má Finanční správa kapacity na kontrolu ocenění? ▶▶

Je pravděpodobné, že se s vývojem v praxi setkáme s některými odstrašujícími případy, zvláště u prodejů podílů různých majitelů, kteří si budou zpracovávat vlastní ocenění. Na toto by mohla mít Finanční správa nastaveny kontrolní mechanismy. Je pravda, že kapacity a kvalifikace finančních úřadů jsou sice omezené, nicméně u významnějších transakcí lze očekávat důslednější prověření metodiky ocenění i podkladů, z nichž odhadce či znalec vycházel včetně souladu s obecně uznávanými standardy. Finanční správa se může opřít o externí odhadce, znalecké posudky mohou zase být předmětem kontrol ze strany Ministerstva spravedlnosti. Tlak na odbornost a lidské zdroje lze tedy očekávat, proti tomu by měl ale velmi výrazně vzrůst výběr z odvedených daní.

Otazníky vyvolává také stanovení pevného data ocenění ke konci roku 2024. Co z toho plyne pro stanovení daně nejen v roce 2025, ale i v letech následujících?

Pevné datum ocenění znamená, že hodnota firmy bude ke konci roku 2024 sloužit jako referenční bod pro veškeré budoucí prodeje. Z pohledu oceňovatele pak může být komfortnější zpracovávat zprávu v reálném čase než simulovat ekonomické a tržní parametry z data prodeje do minulosti, včetně zpracování věrohodného finančního plánu k datu 31. 12. 2024 neovlivněného skutečností, která může obsahovat mimořádné vlivy. Úprava zároveň říká, že lze takto postupovat pouze u nabytí platných do 31. 12. 2024. Je tedy možné, že dojde v dalších letech k určité úpravě principů zdanění, například ve formě posunu tohoto data.

Dá se s platností této úpravy očekávat nával práce pro experty na oceňování podniku?

Rozhodně ano. Již nyní od podzimu monitorujeme desítky požadavků, přestože fakticky bude reálně zpracovávat toto ocenění nejdříve po 20. lednu 2025, jakmile budou k dispozici alespoň předběžná účetní data z konce roku 2024.

Vláda úpravu přijala v rámci loňského konsolidačního balíčku, ale pak její účinnost odložila až na příští rok. Proč se tak stalo?

Odložení účinnosti dle mých informací souviselo s celkovou připraveností na praktické dopady opatření a s potřebou získat více času na komunikaci změn směrem k veřejnosti a daňovým poradcům v důsledku jejich dlouhodobého daňového plánování v kombinaci se zabezpečením potřebné míry právní jistoty.

Vzhledem k účelu konsolidačního balíčku jde zjevně o snahu získat další příjmy státního rozpočtu. Dá se rámcově říct, o kolik zaplatí podnikatelé na dani z prodeje firem víc než dosud? Dopustilo se Ministerstvo financí nějakého odhadu?

Pevné datum ocenění znamená, že hodnota firmy bude ke konci roku 2024 sloužit jako referenční bod pro veškeré budoucí prodeje. Z pohledu oceňovatele pak může být komfortnější zpracovávat zprávu v reálném čase než simulovat ekonomické a tržní parametry z data prodeje do minulosti.

Dle mých informací Ministerstvo financí doposud žádné konkrétní odhady v této věci nezveřejnilo. Dá se však předpokládat, že stanovením hranice 40 milionů korun a zavedením povinnosti zdanit nadlimitní část příjmů z prodeje dojde k výraznému nárůstu daňových příjmů v oblasti větších transakcí. Přesný dopad bude záviset na počtu a objemu obchodovaných firem a na tom, do jaké míry to s ohledem na tyto dodatečné transakční náklady nebude ekonomicky zvýhodňovat alternativní formy transakce, jako jsou nepeněžitě vklady, přeměny a podobně.

Jaký může mít nová úprava dopad na trh s firmami?

Na trhu se může projevit zvýšeným očekáváním stran kupní ceny při transakcích, neboť prodávající budou muset počítat s vyšší daňovou zátěží nad stanovený limit. To může zbrzdit některé prodeje nebo vést ke strukturování transakcí tak, aby byl daňový dopad optimalizován. U menších a středních firem nemusí být dopad tak zásadní, ale u větších transakcí lze očekávat intenzivnější vyjednávání o ceně a případné využití složitějších transakčních schémat. S tím se pojí i zvýšená kontrolní činnost ze strany Finanční správy. ▶▶

Bude se nová úroveň zdanění vymykat praxi okolních zemí, nebo se naopak vymykala úprava dosavadní?

Dosavadní česká úprava byla v mezinárodním srovnání spíše benevolentní. Zavedení finančního limitu 40 milionů Kč, který je poměrně štědrý, a určité míry zdanění je spíše posunem směrem k běžné praxi západních zemí, kde úplné osvobození je spíše vzácné. Některé země, které osvobození stále mají, také pracují s omezeními. Ve Švýcarsku dochází kupříkladu k dodání částky nerozděleného zisku při prodeji firmy „dividendovou daní“.

Co byste dnes doporučil těm, kteří budou chtít v příštím roce svůj podíl ve firmě zpeněžit?

Doporučuji začít ocenění plánovat již nyní, a to nejen v důsledku výhod jeho zpracování v reálném čase, ale i kvůli růstu nákladů v oblasti consultingu a nejistému výhledu kapacit zpracovatelů, kde řada z nich zároveň vykonává znaleckou činnost. V případě vize koncepčně uspořádat majetek i finance a zabezpečit příbuzenstvo či ho ochránit před riziky, budoucími spory i ztrátou motivace, lze doporučit využití soukromých svěrenských a nadačních fondů i pro držbu rodinných firem. Dokonce jsme na toto téma s kolegy vydali již dvě knižní publikace.

Pavel Tůma

Ve skupině PKF APOGEO působí od roku 2012. Postupně prošel pozicemi senior konzultanta, manažera a výkonného ředitele znalecké kanceláře. V roce 2015 byl jmenován partnerem a v roce 2022 Senior Partnerem. Je součástí byznys developmentu skupiny a má na starosti strategický rozvoj vztahů s klíčovými segmenty klientů. Zároveň odpovídá za strategické řízení znalecké kanceláře PKF APOGEO v oblastech oceňování obchodních závodů, nemovitých a movitých věcí se specializací na civilní a trestní spory včetně vyčíslení výše škod a imateriálních újem.

V roce 2022 byl ministrem spravedlnosti jmenován členem Pracovní skupiny expertů pro znalecké právo. V roce 2023 se stal členem Poradního sboru Ministerstva spravedlnosti pro ekonomiku. Má za sebou bohatou akademickou, vědeckou a publikační činnost jako člen Katedry financí a oceňování podniků VŠE Praha. Od roku 2015 je soudním znalcem v oboru ekonomika. Absolvoval Vysokou školu ekonomickou v Praze s postgraduálním studiem v oboru finanční řízení podniku. /

Nabídka pronájmu kanceláře v centru Prahy

Nabízíme k pronájmu kancelář (případně jednotlivá pracovní místa až pro tři osoby) na adrese nám. I. P. Pavlova 1785/3, Praha 2.

Nájem kanceláře činí 17 000 Kč + DPH. Služby jsou v ceně nájmu. V případě zájmu o jednotlivá pracovní místa je domluva možná. Preferujeme však pronájem celé místnosti. K dispozici jsou dvě jednací místnosti a společná kuchyňka. V ceně je zahrnuto použití velké tiskárny/skeneru, která je umístěna na chodbě. Podnájem je možný od 1. 1. 2025.

Více podrobností včetně fotek [zde](#). Kontaktní údaje: Markéta Kohút, tel: 736 711 784, e-mail: kohut@elemenzt.legal

